

Kuntalaisaloite: Pelkosenniemen historiasta kertovan kirjan tekeminen hankkeen tms. muodossa

Kunnanhallitus 13.04.2026 § 140
53/12.03.00/2025

Päätösesitys	Kunnanhallitus 1) merkitsee tiedoksi valtuustoaloitteen tilanteen 2) esittää valtuustolle osana aloitteiden tilannekatsausta, että aloite on loppuun käsitelty
Päätös	Päätösesitys hyväksyttiin
Käsittely	Hyvinvointijohtaja selosti asiaa keskeytetyn kokouksen aikana. Tarja Kallio saapui kokoukseen 18:34 ennen pykälän käsittelyä
Perustelut	<p>Kuntalaisaloite.fi-palveluun on luotu 18.1.2025 kuntalaisaloite, joka on julkaistu 20.1.2025. Aloitteen nimi on "Pelkosenniemen historiasta kertovan kirjan tekeminen hankkeen tms. muodossa". Aloitteen on luonut Eero Fisk ja siihen on osallistunut 18 muuta henkilöä. Aloite on saapunut kunnan kirjaamoon 11.3.2025.</p> <p>Aloitteen eteenpäin viemiseksi perustettiin Pelkosenniemen historiatyöryhmä, joka koostui vaapaaehtoisista kunnan historiasta kiinnostuneista. Ryhmä kokoontui vuoden 2025 aikana tarkoituksenaan suunnitella Pelkosenniemen kunnan historian tallentamista.</p> <p>Historiatyöryhmän jäsenet ideoivat erilaisia vaihtoehtoja tallentaa kunnan historiaa ja siihen tarvittavan rahoituksen hankkimista. Historiatyöryhmä päätyi esittämään Leaderin rahoituksen hankkimista. Työryhmä aloitti työstää Leader-hakemusta laajalla näkökulmalla. Leader hankkeen sisällöksi sovittiin 9.10.2025 olleessa työryhmän kokouksessa, että teemana on Pelkosenniemen kunnan asukkaiden siirtolaisuus eri vuosina. Siirtolaisuuden teemaan käytetään Ilmo Vuollun aineistoa sekä muita julkaisuja ja tutkimuksia siirtolaisuudesta.</p> <p>Hankkeen sisällöstä on sovittu seuraavasti: Hankkeessa kartoitetaan ja tutustutaan Itä-Lapin siirtolaisuutta koskevaan aineistoon, teoksiin sekä lehtiartikkeleihin ja kuvapankkeihin. Aineistosta poimitaan Pelkosenniemeä koskevat tiedot ja laaditaan niistä taustoitus ajankuvalle.</p> <p>Hankkeessa järjestetään kunnan asukkaille muistelutilaisuuksia eri siirtolaisuusteemoihin liittyen. Tavoitteena on järjestää tilaisuuksia eri toteutustavoilla ja kyläkohtaisesti. Muistelutilaisuuksien antia hyödynnetään lopullisissa tuotoksissa. Hankkeessa järjestetään myös siirtolaisuuteen liittyvien valokuvien keruu, joista koostetaan kunnan sivustojen alle valokuvapankki. Hankkeessa tehdään henkilöhaastatteluita video- tai vaihtoehtoisesti äänitystoteutuksella Ruotsiin lähteneistä ja sieltä palanneista sekä tallennetaan tarinoita Amerikkaan muuttaneista. Tavoite on haastatella noin 20 henkilöä. Kerätyistä tiedoista koostetaan kaikille avoin näyttely kunnan kesätapahtuman yhteyteen, valokuvapankki, lyhytvideo ja laajempi aineisto kotiseutumuseota varten. Kaikki aineisto on avointa ja julkista. Hankkeessa kerätään tutkimusaiheita Oulun historianlaitoksen ja Turun yliopiston kulttuurihistorian oppiaineen</p>

opiskelijoille ja niistä tiedotetaan yliopistoa. Mahdolliset erilliset toimeksiannot tehdään hankkeen ulkopuolella. Hanke järjestää yhteistyössä koulun kanssa siirtolaisuusteemaisen sisällön, johon osallistetaan niin koulun oppilaat, kuin jo muualle muuttaneet nuoret. Teemana on siirtolaisuus laajasti ulottuen omien sukulaisten muuttamisesta tämän päivän muuttoilmiöön, sen vaikutuksiin paikallisesti ja yksilötasolla. Sisältö yhteensovitetään myös varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelmaan.

Historiaryöryhmässä keskusteltiin, että hanke ei tuota kirjaa, mutta se tuottaa materiaalia myös mahdollisesti myöhemmin tehtävään kirjalliseen tuotokseen. Kirjallisen tuotoksen hankkeistamista ja rahoitusta mietitään myöhemmin historiaryöryhmän kanssa erikseen. Nyt aloite katsotaan loppuun käsitellyksi.

Valmistelija	vt. Hyvinvointijohtaja Sirpa Koskenlaine, puh. 0400 222 191
Esittelijä	vt. Kunnanjohtaja Mikko Merikanto
Tiedoksi	Kuntalaisaloite.fi Valtuusto
Muutoksenhaku	Päätökseen, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa kuntalain 136 §:n mukaan hakea muutosta.

Kunnanhallitus 23.04.2025 § 128

Päätösesitys	Kunnanhallitus päättää 1) merkitä tiedoksi kuntalaisaloitteen 2) lähettää aloitteen hyvinvointipalveluihin valmisteltavaksi
Päätös	Päätösesitys hyväksyttiin
Käsittely	Hyvinvointijohtaja selosti asiaa keskeytetyn kokouksen aikana
Perustelut	<p>Kuntalaisaloite.fi-palveluun on luotu 18.1.2025 kuntalaisaloite, joka on julkaistu 20.1.2025. Aloitteen nimi on ”Pelkosenniemen historiasta kertovan kirjan tekeminen hankkeen tms. muodossa”. Aloitteen on luonut Eero Fisk ja siihen on osallistunut 18 muuta henkilöä. Aloite on saapunut kunnan kirjaamoon 11.3.2025 ja siinä esitetään seuraavaa:</p> <p>Pelkosenniemen oma historia on monella tapaa merkittävää sekä kuntalaisnäkökulmasta että valtakunnallisesti.</p> <p>Yhteen kirjaan koottua teosta ei valitettavasti ole vielä kukaan saatavilla.</p> <p>Tilanne ei tee kunniaa Pelkosenniemelle, jonka alueella on jääkauden sulamisen jälkeinen hieno historia; nomadien-saamelaisten -Paavali Pelkosen ja muiden uudisasukkaiden/evakoiden jalanjälkien kautta nykypäivään saakka.</p> <p>Tavattoman sisukkaat ihmiset raivasivat, rakensivat, selviytyivät ja antoivat henkensä vainolaisajoissa sekä raskaissa sodissa -periksi ei ole koskaan annettu!</p>

Pelkosenniemen omasta historiasta kertova kirja, jonka sisältö kulkee ihmiseltä ihmiselle ylisukupolvisena on tehtävä nyt, kun on vielä kokijoita, kertojia ja aineistoa monessa kodissa ja perikunnassa. Digitaalisuus antaa myös uusia mahdollisuuksia toteutukseen.

Tietävästi myös Ilmo Vuollun keräämä erittäin arvokas haastatteluaineisto on Pelkosenniemellä Sompion kirjaston hallussa ja tähän työhön käytettävissä.

Tässä ajassa elävät kuntalaiset vauvasta vaariin ja täältä pois muuttaneet tarvitsevat yhteisen henkisen perinnön.

Tänne muuttaneille tai sitä parhaillaan harkitseville on myös arvokasta tuntea juurtuvansa johonkin lujaan.

Tällä historian kirjalla on myös tärkeä merkitys matkailun sektorille, jossa olen itsekin työskennellyt ja toteuttanut varsin paljon kulttuurimatkailun ja sotahistorian ohjelmia.

Pelkosenniemi on matkailun näkökulmasta hyvin paljon muutakin kuin Pyhäntunturin tarjoamat mahdollisuudet.

Kyseinen kirja kotiseutumuseon rinnalla toisi historian elävästi tähän päivään ja lisäisi kunnan vetovoimaa.

Aloitteen osallistujaluettelo on toimitettu kunnanhallitukselle.

Kunta voi lisätä vastauksen aloitteelle kuntalaisaloite.fi palvelussa tekstinä ja/tai liitetiedostona. Kunnan vastaus tulee julkiseksi verkkopalvelussa. Kunnan vastaus ei saa ilman henkilön lupaa sisältää yksityishenkilön nimeä, sähköpostiosoitetta, puhelinnumeroa tai muuta yksityistä henkilötietoa.

Kuntalain (410/2015) §:n 39 mukaan kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta. Aloitteet sitovat kunnan työajallisia ja taloudellisia resursseja sekä vaativat priorisointia. Hyvä hallinto edellyttää aloitteiden käsittelyä kohtuullisessa ajassa.

Kunnanhallitus on tarkentanut (10.6.2019 § 140) aloitteiden käsittelyprosessin siten, että kunnanhallitus päättää aloitteen valmistelun aloittamisesta. Aloitteiden käsittelystä on lisäksi laadittu prosessikuvaus, jolla pyritään selkiyttämään aloitteiden käsittelyn työnjakoa, nopeuttamaan aloitteiden käsittelyä ja parantamaan tiedotusta aloitteen etenemisestä.

Valmistelija	Hyvinvointijohtaja Sirpa Koskenlaine, puh. 0400 222 191
Esittelijä	Kunnanjohtaja Mikko Merikanto
Tiedoksi	Aloitteen luoja Hyvinvointijohtaja
Muutoksenhaku	Päätökseen, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa kuntalain 136 §:n mukaan hakea muutosta.